

Möklinta, Sundsbron

Minnessten vid Sundsbron efter vägen mellan Sala och Möklinta via Saladamm. Text:

H.v.y.

förr

**HALLAREN
SÄNKTES
1899-1905**

L.v.y

förr

H.v.y. = högsta vattenyta, L.v.y. = lägsta vattnyta

Olof Grau, *Beskrifning över Wästmanland*, 1754:

Delar av sid 5:

Norra- och Södra-Barken i Kopparbärgs Höfdingedöme. Våra gamla Wikingars Sjöfart, som skal gådt ända up til Dalarna, efter som den ortens gamle Lag äfwen talar om haf och skepp (n), hade då kunnat sträcka sig igenom vårt land ifrån Dalälwfen neder åt Kölforsdammen i Enåkers sockn in åt den tracten der i neigden, som nu Sjön Hallaren med sit watn står öfwer, och så åt Clasbo-sjön och Sagån utföre neder i Mälaren. Wi finna ju hos oss många orter och boningsplatser

Delar av sid 44:

Den ljuflige **Hallaren** är bättre i öster, norr up i landet belägen emellan Möklinta, Sala och Enåkers socknar, hwilka socknar stöta med hvarandra tilsamman ut på en liten holme här i sjön, Käring-holmen kallad. Denne Sjö är updämd af många smärre sjöar, kärr och träsk, hwadan man ock kan der räkna så många holmar och små öjar, som dagarne äro i året. Detta har skedt i Konung Carl den Niondes och Konung Gustaf Adolphs tid; på det at Sala Silfwerwärk, som ligger en och en half mil härifrån längre ned i söder, skulle derifrån hafwa tilräckelig watndrift. Watnet löper utur denna sjön wid södra ändan igenom et grafhus uti en annan liten updämd sjö, Clasbo myran kallad och så utföre i Sala dam,

Delar av sid 421-422:

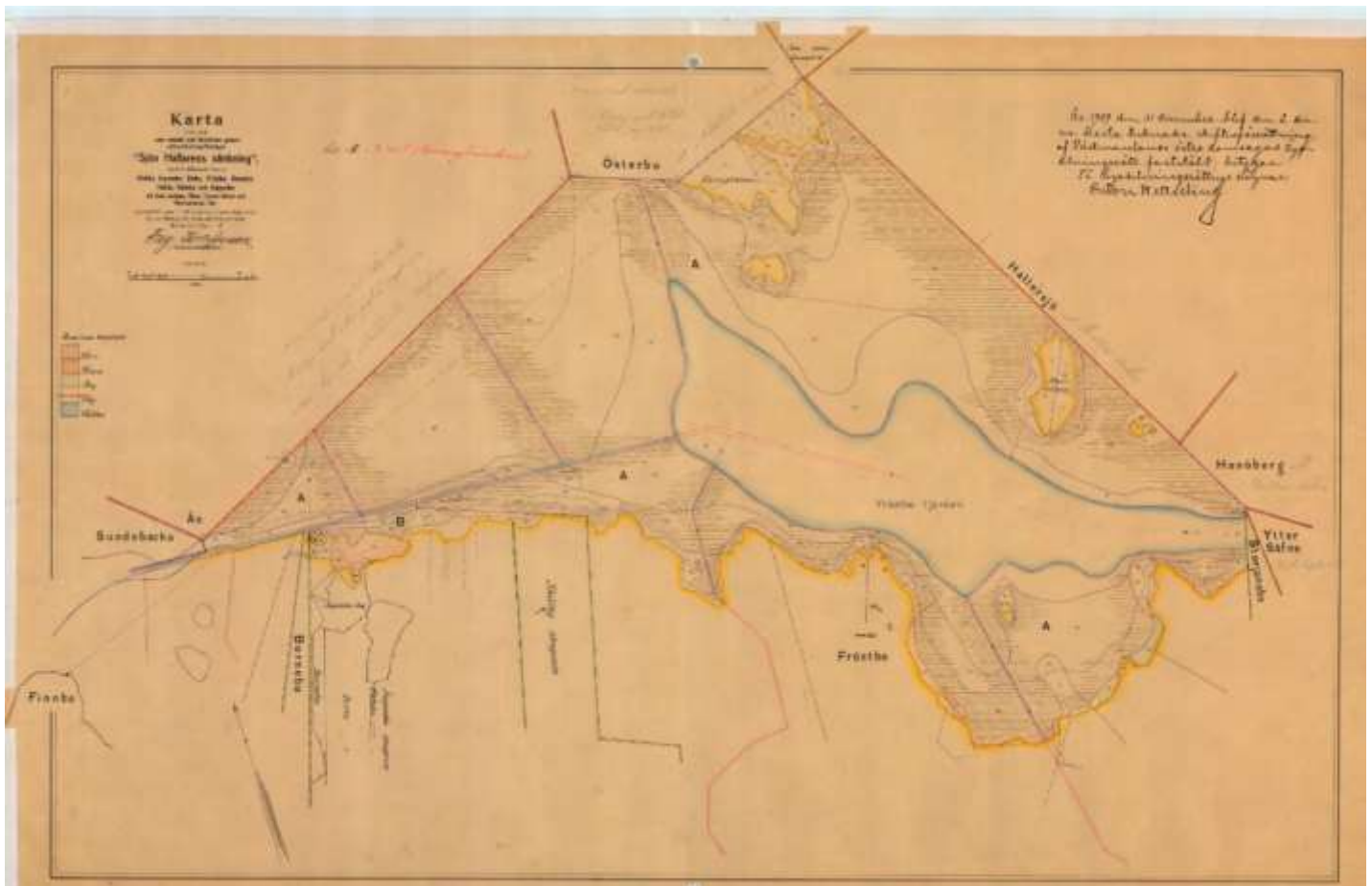
åkerbruk öfwer alt. Sjöar äro här desse de förnämligaste: **Hallaren**, som ligger norr i landet, hwarifrån watnet åt Sala

Silfwerwerk framledes igenom Sala Dammen: denne är i Konung Carl den IX:es och Konung Gustaf Adolphs tid updämd af många små sjöar och träsk: i honom finnes en wälsmakande fisk af allehanda slag: Inemot 365 Holmar, små och store räknade tilsammans, skola finnas i honom, som förut är anmärkt (a).

Wikipedia:

Hallaren har ursprungligen tidigare varit betydligt större. Under medeltiden låg sjöns yta, 3,5 meter över dagens nivå. Gustav Vasa som önskade få tillgång till mer vatten vid Sala silvergruva men saknade vatten söder om Dalälvens vattendelare beslutade att höja vattennivån i Hallaren så att vatten från sjön Doften vid Dofte Grav kunde ledas över till Klasbomyran och därefter vidare in i Sagån och till Sala Damm. Genom vattenhöjningen kom sjöarna Hillersbosjön, Åboviken, Åskarn, Fröstbofjärden, Doften, Norra Hallaren och Villingen att inkorporeras i den nya sjön. I omgångar kom sedan sjöns vattennivå att ytterligare höjas fram till 1600-talet.

Under 1800-talet minskade dock Sala silvergruvas betydelse och beroende av vattnet, samtidigt som intresset för att öka jordbruksarealen i Sverige ökade. 1868 skrevs en första motion i riksdagen om att få lov att riva dammarna. Processen gick dock långsamt och de kvarnägare som skulle förlora sina vattentillgångar skulle ersättas, först 1893 gav länsstyrelsen klartecken att riva dammarna som förändrade vattensystemet. Markägarna kring sjön ville dock gå längre och 1894 bildades en förening för att helt torrlägga Klasbomyran, Hallaren och Sala damm. 1895-1898 genomfördes uppmätningar och kartläggningar av området inför det planerade arbetet som startades 11 oktober 1899. 7 december 1899 öppnades dammen och avtappningen började. Arbetet fortsatte sedan med muddring av årännan genom det som tidigare varit Västra Hallaren och avslutades 1904, grävanden av anslutande kanaler fortsatte till 1905. Arbeten med att rensa tillflödet genom Hallarån har sedan återkommande fått genomföras. Genom sättningar i den tidigare sjöbottnen har som i många andra fall problem med vattensjuka områden återkommit. 1955 gjordes en ansökan om att ytterligare få sänka Hallarens nivå. Vattennivån i Dalälven hindrade dock ytterligare sänkningar.

Från [Björn Bellanders hemsida](#):

